

Türkiye'de Çalışanın Vergi ve Prim Yükü

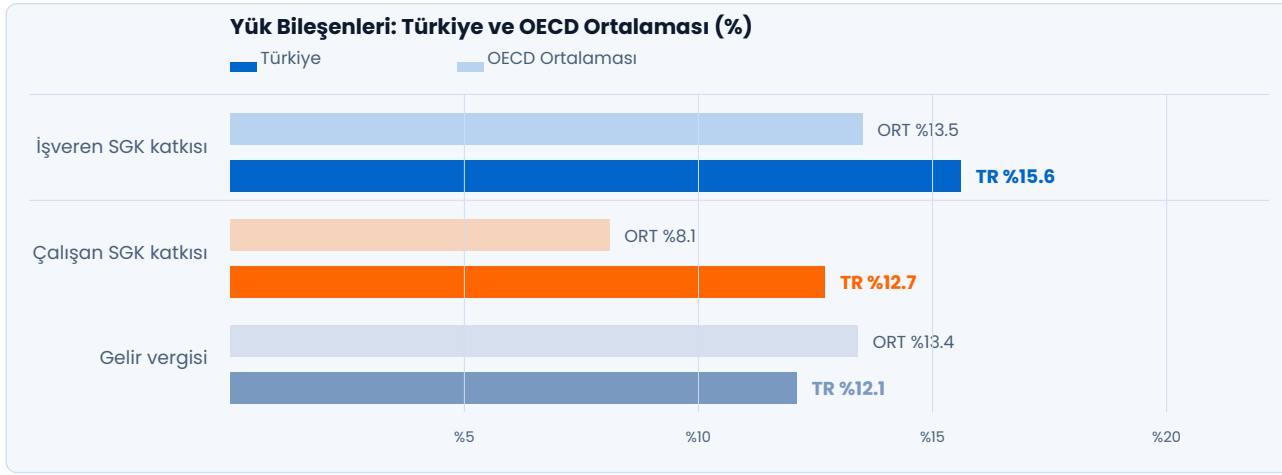
OECD Taxing Wages 2026'dan Türkiye'deki işverenler için notlar

Yük Yüksek — Ama Gelir Vergisi Nedeniyle Değil

Türkiye'de ücret tartışmaları çoğu zaman gelir vergisi dilimleri etrafında döner. OECD tablosuna bakınca toplam resim biraz değişir. Ortalama ücretli, çocuksuz bir çalışan için gelir vergisinin toplam işgücü maliyetindeki payı Türkiye'de %12,1. OECD ortalaması %13,4. Türkiye'nin %40,3'lük yükünü açıklayan yüksek bir gelir vergisi değil. Fark sosyal güvenlik tarafında belirginleşiyor.

Çalışanın SGK katkıları Türkiye'de toplam işgücü maliyetinin %12,7'sine, OECD ortalamasında %8,1'ine denk geliyor. İşveren katkıları Türkiye'de %15,6, OECD'de %13,5. Brüt ücret üzerinden bakıldığında gelir vergisi ve çalışan SGK birlikte %29,3 oluşturuyor. OECD'de aynı oran %25,1.

2025'te tablo biraz daha ağırlaştı. Toplam yük bir yılda 0,76 puan arttı. Bunun 0,55 puanı işveren SGK katkılarından, 0,29 puanı gelir vergisinden geldi. OECD ortalamasındaki yıllık artış yalnızca 0,15 puandı.

Türkiye'de brütten nete neden bu kadar büyük fark var?

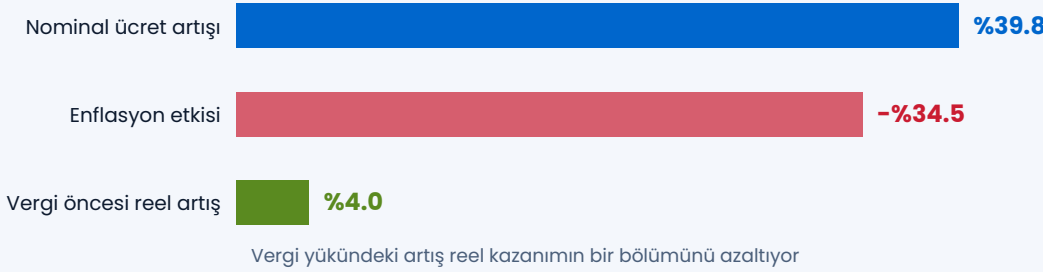
Cevap yalnız gelir vergisi tarifesinde değil. Sosyal güvenliğin ücret üzerinden finansmanı da denklemin büyük parçası.

%39,8 Nominal Artış Neden %4'e İndi?

OECD'nin kullandığı ortalama yıllık brüt ücret 2024'te 595.782 TL, 2025'te 833.120 TL. Nominal artış %39,8 — 38 OECD ülkesi içindeki en yüksek oran. Tüketici fiyatlarındaki artış %34,5. Vergi öncesi reel ücret artışı: %4,0.

Bu üç rakam Türkiye'de ücret konuşmanın neden bu kadar güçleştiğini iyi anlatıyor. Bir şirket yaklaşık %40 nominal artış yapmış olabilir. Çalışan aynı dönemi %40 daha zenginleşmiş gibi yaşamıyor. Vergi öncesi reel artış %4'e düşüyor, ardından vergi ve çalışan primleri devreye giriyor.

Nominal Artıştan Net Kazanıma: Ne Kalıyor?

Fiscal drag etkisi burada devreye giriyor. Ücretler hızla yükselirken vergi dilimleri veya destek eşikleri aynı hızda hareket etmezse, çalışan reel olarak aynı ölçüde zenginleşmediği halde gelirin daha büyük bölümü vergiye tabi hale gelebiliyor. 2025'teki artışın en büyük katkısı yine de işveren sosyal güvenlik tarafından geldi.

Şirketin verdiği ile çalışanın aldığını hissettiği arasında büyük bir mesafe var.

Nominal zam oranı bu mesafeyi kapatmıyor. Enflasyon ve vergi yükü birlikte etkiliyor.

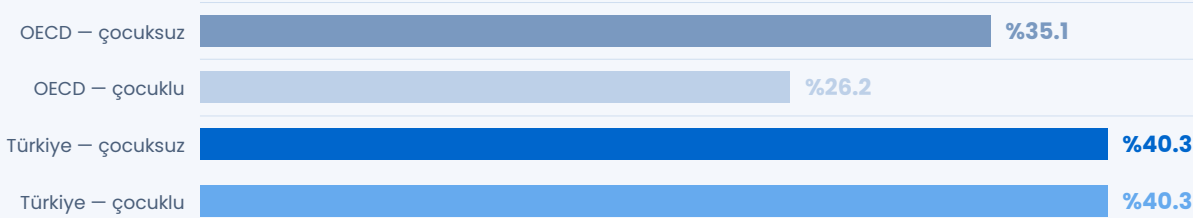
Çocuklu Hane: OECD'den Ayırışan Tablo

OECD genelinde ortalama ücret kazanan çocuksuz tek çalışanın yükü %35,1. İki çocuklu, tek gelirli evli çiftte oran %26,2. Arada aile lehine 8,9 puan var. Vergi indirimleri ve nakit destekler tek gelirli çocuklu hanenin elinde daha fazla gelir bırakıyor.

Türkiye'de iki oran da %40,3. OECD tablosunda Türkiye, Meksika ve Kosta Rika çocuklu tek gelirli aile ile çocuksuz tek çalışanın aynı orana sahip olduğu üç ülke. Ortalama ücretin %67'sinde çocuksuz tek çalışan ve iki çocuklu tek ebeveyn için Türkiye'de oran gene aynı: %36,4. OECD'de ise sırasıyla %31,3 ve %16,3.

Toplam Vergi ve Prim Yükü: Çocuklu ve Çocuksuz Karşılaştırması (%)

OECD ort.: çocuklu lehine 8,9 puan

Türkiye ülke notunda, toplu iş sözleşmelerinden doğan ödemelerin sektörlere ve pazarlık gücüne göre değiştiği, bu nedenle standart bir nakit destek tutarının modele alınamadığı belirtiliyor.

Aynı maaş, aynı hayat standardı demek değil.

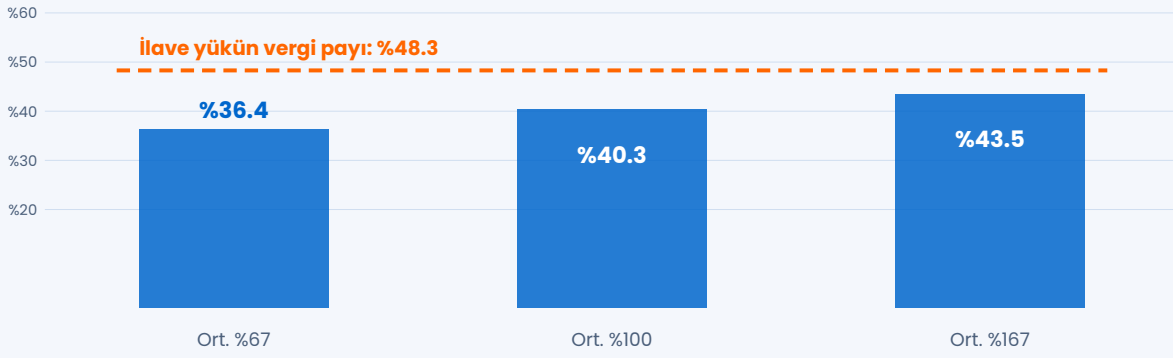
Çocuk, bakım veya tek gelirli hane gibi koşullar kamu sistemi tarafından daha sınırlı ölçüde dengeleniyorsa, aynı brüt ücret çok farklı değerlendirilebiliyor.

Zam Yapınca Ne Kadarı Çalışana Ulaşıyor?

OECD bu yıl ücret yükseldikçe yükün nasıl değiştiğine de bakıyor. Çocuksuz tek çalışanın ücreti ortalama ücretin %67'sindeyken toplam yük %36,4. Ortalama ücrette %40,3. Ortalama ücretin %167'sinde %43,5.

OECD'nin bu ücret seviyelerinde hesapladığı ilave işgücü maliyetinin vergi ve primlere giden payı: %48,3. Bu, ücretin %48,3'ünün vergiye gittiği değil. İşverenin yarattığı ek bir birim işgücü maliyetinin yaklaşık %48,3'ü vergi ve sosyal güvenlik katkılarına gidiyor.

Ücret Seviyesine Göre Toplam Yük ve İlave Yük (Türkiye, 2025)

Şirketin ücret bütçesinde yarattığı 100 liralık ek maliyet çalışanın net gelirinde 100 liralık artış yaratmıyor. Bordro bunu zaten biliyor. Ücret politikası ise çoğu zaman hâlâ brüt yüzde üzerinden konuşuluyor.

100 liralık ek işgücü maliyeti çalışanın eline 100 lira olarak geçmiyor.

Marjinal yük (%48,3) toplam ortalama yükün (%40,3) üzerinde. Zam bütçelerini brüt üzerinden değil, net etki üzerinden konuşmak gerekiyor.

Son 25 Yılda Değişen Yer: Alt Ücretler

OECD'nin 2000–2025 karşılaştırması beklenenden biraz farklı bir hikâye anlatıyor. Vergi ve prim yükü, gelir yükseldikçe biraz daha fazla artar hale gelmiş. Fakat bu değişimin büyük bölümü yüksek gelirlerde gerçekleşmemiş.

Belirgin fark esas olarak ortalama ücretin %50–%67 ve %67–%100 aralıklarında görülüyor. Ortalama ücretin üzerine çıkıldığında 2000 ve 2025 çizgileri birbirine yaklaşıyor. Çeyrek yüzyıllık değişimin önemli bölümü, düşük ve alt-orta ücretleri vergi indirimleri veya nakit desteklerle koruma çabasından geliyor. Çocuklu hanelerde bu etki daha güçlü.

Türkiye'deki Değişim

OECD, Türkiye'de yükün gelir arttıkça değişme biçimindeki artışın farklı ücret basamaklarına diğer birçok ülkeye göre daha düzenli yayıldığını belirtiyor. Değişim yüksek ücret seviyelerine çıkıldıkça küçülüyor.

Prim Tavanı Etkisi

Yüksek ücret seviyelerinde sosyal güvenlik prim tavanları katkının ücretle birlikte aynı hızda yükselmesini engelliyor. Ancak emeklilik ve işsizlik sigortası hakları da tavanlı olduğundan bu durum sigorta mantığıyla birlikte okunmalı.

Rapordaki rakamların değeri biraz da burada. Her yüksek oran kötü bir sistem tasarımının kanıtı değil; her düşük oran da iyi bir sistemin.

25 yıllık değişim yüksek gelirlerde değil, alt-orta ücret bandında yaşandı.

Düşük ücretleri koruma politikaları birçok ülkede sonraki ücret artışlarını daha yüksek marjinal yüklerle karşı karşıya bırakabiliyor.

Brüt Artık Tek Başına Yeterli Bir Sayı Değil

Taxing Wages 2026 Türkiye'ye tek cümlelik bir sonuç bırakmıyor. Fakat hangi rakamlara bakılması gerektiğini değiştiriyor.

833.120 TL

Yıllık brüt ücret (OECD ortalaması, 2025)

987.414 TL

İşverenin toplam işgücü maliyeti

589.148 TL

Çalışanın eline geçen net ücret

OECD'nin bu tabloyu ortaya koyması, uzun süre ücret yönetiminin temel birimi olan brüt maaşın artık tek başına yeterli bir çerçeve sunmadığını netleştiriyor.

Türkiye'de ortalama ücretli bir çalışanın toplam işgücü maliyeti ile net geliri arasındaki fark OECD ortalamasından daha büyük. Bunun nedeni yalnız gelir vergisi değil; çalışan ve işveren sosyal güvenlik katkılarının ağırlığı belirgin. 2025'te bu fark biraz daha açıldı ve artışın en büyük parçası işveren katkısından geldi.

Şirketin verdiğini düşündüğüyle çalışanın aldığını hissettiği arasındaki farkı anlamadan ücret rekabetini, ücret memnuniyetini veya bir zam bütçesinin gerçek etkisini anlamak giderek zorlaşıyor.

Ücret politikasının birimi brüt değil, toplam maliyet ve net etki olmalı.

987.414 TL ödeyen işveren ile 589.148 TL alan çalışan aynı işleme farklı yerden bakıyor. İkisini birden anlayan bordro sistemi bu farkı kapatır.

Kaynağı Nasıl Okumalı?

Taxing Wages 2026 gerçek şirket bordrolarının ortalamasını hesaplayan bir çalışma değil. OECD, ülkeler arasında karşılaştırma yapabilmek için belirli ücret seviyelerinde ve belirli aile yapılarında standart çalışan örnekleri kuruyor. Türkiye için kullanılan 2025 ortalama ücret değeri 833.120 TL.

Rapor yalnızca ücret üzerinden alınan gelir vergilerini, OECD tanımına giren sosyal güvenlik katkılarını, bordro vergilerini ve modele dahil edilen nakit destekleri kapsıyor. KDV, sermaye gelirleri ve bazı zorunlu fakat OECD tarafından vergi sayılmayan ödemeler bu hesapta yer almıyor.

Kaynak

OECD (2026), Taxing Wages 2026: The Progressivity of Labour Taxation in OECD Countries, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/ae5aba22-en>

Türkiye'nin bordro ve insan kaynakları teknolojisi alanında öncü firması.

26+

Yıl

500+

Aktif Müşteri

1,5M+

Yıllık Bordro

100+

Uzman

datassist.com